

SAMBAND

SAMBAND

.. is a quarterly magazine devoted to old country folklore, tradition, and history. Also historical and biographical sketches from Valdres settlements in America ..

Subscription price
\$1.00 a year.

Published by Valdres Samband
at 425-429 South Fourth Street,
Minneapolis, Minnesota

S A M B A N D

Nr. 2

Juni, 1933

9. Aarg.

Vang i Valdres

*Du fagre bygd under Grindatinden,
der Mjøsa leikar i solgangsvinden.
Der fuglen tirlar i sumarkveld,
og snøen brenner i solfaldseld.
Det fløymer lint yver blomevollen
naar luren Ljomar fraa Hugakollen —
Vang i Valdres — Vang i Valdres.*

*No ser eg deg som ein fager hage
der heimar blømer i livsens brage.
Der slegter vekser i dug og dygd
og bur og byggjer i tru og trygd.
Gud signe deg — maa du aldri tvila,
men alltid alltid mot framtid smila —
Vang i Valdres — Vang i Valdres.*

*Eg saag deg just under jonsokglansen,
i foraarsbunad du trødde dansen,
i livsens solskin og draumesyn,
du møtte meg under høge bryn.
I vaarens høgsong du stilt deg lulla,
og elvi lokkande log og sulla —
Vang i Valdres — Vang i Valdres.*

*Ver helsa Vang under Grindatinden,
der Mjøsa leikar i solgangsvinden.
Ver helsa frendar i gard og grend;
ein evekrans um di heimbygd spenn.
Gaa fram som no, bygg med viljer sterke
eit vern um Noreg sitt adelsmerke —
Vang i Valdres — Vang i Valdres.*

Ida Havikbotn.

Gjennem Østre Slidre og Jotunheimen

Reisebrev til *Fredrikstad Blad* fra L. U.

JEG hadde et par ganger tidligere sat Østre Slidre op paa min rute til og fra Jotunheimen, men begge ganger blev ruten i sidste øieblik omlagt.

Derfor var Østre Slidre et terra incognito, da jeg i sommer besluttet mig til at besøke det, og denne gang vilde jeg ovenikjøpet slaa mig ned for nogen uker for at hvile mig riktig ut.

Valget faldt paa Volbu Turisthotel, 22 km. oppe i bygden fra Fagernes. Hotellet eies av en Østfolddame, fra Sagen fra Moss.

Det er en herlig, let luft deroppe i Volbu. Stedet ligger 1700 fot høit, 3 a 400 fot høiere end Vollbuvandet med glimrende veier. Det tørrer kort efter at det har regnet. Det kommer vistnok av at som veifyld benyttes skifer fra de store skiferbrud i nærheten. Hovedveien, som er meget benyttet som den korteste vei til Jotunheimen fra jernbanestationen paa Fagernes, ser derfor ut som den skulde være belagt med asfalt.

Da jeg om aftenen kom bilende opover fra Fagernes, sat der midt paa veien en stor tiur, som var fullstendig blindet av det skarpe lys fra bilen, saa den ikke kom sig til at flyve op før i sidste liten. Den braket ind i skogen idet bilhjulet streifet halen paa den. Chaufføren hadde nok haabet han skulde faa et deilig søndagsstek. Han fortalte at han to ganger hadde faa harestek paa den maaten.

* * *

Østre Slidre bestaar forresten av flere bygder. Foruten Volbu, hvor presten og ordføreren bor, av Rogne, som ligger paa det store Vollbuvands østside. Længer oppe mot Jotunheimen ligger Hegge, — ogsaa ved et stort fiskerikt vand, med Dalsbygden paa elvens vestre bred og endnu længer oppe Skammesteinsbygden med et halvt høifjeldspræg, ikke langt fra Bitihorn.

Det er store dyrkbare flater i Østre Slidre med velbyggede gaarder og store uthus. De skogklædte aaser stiger op til over 3,300 fots høide med rik skogvekst, da det er frugthar grund overalt.

Tidligere var Vestre og Østre Slidre ett prestegjeld og herred. Det var dengang to kirker i Østre Slidre. Stavkirkene i Volbu og Hegge. Begge to var bygget i det 13de aarhundrede. I 1820 blev kirken i Volbu revet og en tømmerkirke opført istedet. Et stykke fra den nuværende kirke, paa landeveiens anden side, staar fremdeles det gamle klokkearn med to store malmklokker. De er fra den gamle kirke. Jeg var oppe i taarnet og undersøkte dem. De hadde ingen inskriptioner, og ingen merker uten det som skyldes en kule som en sindssyk mand skjøt gjennem den ene klokke for nogen aar siden. Manden var blit sint paa den daværende prest og var gaat op til den nærliggende prestegaard for a skyte presten.

Istedetfor presten traf han imidlertid klokken. Hullet er senere blit støpt igjen, og de to klokker benyttes kun ved begravelser efter at man har faat nye klokker i kirketaarnet.

Volbu kirke skal være av speciel interesse derved at den har et gammelt antemensale. Det blev sagt i Volbu at foruten Volbu er det kun én landskirke i Norge som er i besiddelse av antemensale. Det er fra unggotisk tid og er for at bevares indfattet i glas og staar paa sin plads oppe ved alteret.

Der findes ogsaa enkelte andre ting fra den gamle stavkirke, f. eks. røkelseskar, altertavle, tepper, lysestaker, lysekroner, osv. De gamle lyse-

Rogne kirke i Østre Slidre

kroner og lysestaker er forresten efter at kirken av billedhuggerinden fru Welhaven-Krag foruten meget andet har faat forærende nye lysekroner og staker blit overført til den nye prestegaard som blev bygget for nogen aar siden. Fru Welhaven-Krag som har sin vakre sommerbolig oppe i aasen, hvor hun tilbringer en del av sommeren, har faat stor interesse for kirken. Hun har lat den male op, git den ny døpefont, glasmalerier til to vinduer foruten det tidligere nævnte samt figurer av de fire evangelister.

Hegge stavkirke er desværre blit forandret ved reparationer i 1800 og 1834. Men den har fremdeles vakre utskaarne portaler med runeindskrifter, altertavle m. m.

Rogne kirke er en 8-kantet tømmerkirke, bygget 1856, og har ingen speciel interesse.

I den øverste grend, Skammestein, høit op mot Bygdin, er det sidste aar bygget et kapel, Lidar Kapel, for frivillige bidrag fra bygdens folk. Kapellet er nu omtrent færdig. Det er meningen at det skal indvies i oktober eller november og til indvielsen har den tidligere sogneprest Hauge (nu i Levanger) lovet at komme ned.

Under mit ophold i Volbu traf jeg ordføreren, den ca. 80-aarige, men fremdeles ungdommelige og energiske Jørstad, der fortalte mig en hel del om Østre Slidre. Det mest interessante var ubetinget det, at herredet intet forsorgsbudget hadde. Ikke en eneste fattigunderstøttet. Jevn velstand overalt. Mange nye vakre hovedbygninger og overraskende mange

Prestegaarden i Volbu, Østre Slidre

nybyggede uthusbygninger. Herredet hadde imidlertid temmelig stor gjeld paa sit elektrisitetsverk, der kostet ca. en halv million kroner. Man hadde imidlertid bygget det for at undgaa de mange smaa verker som man begyndte at bygge i de forskjellige grender. Nu hadde man faat et stort nyt elektrisitetsverk oppe ved Skammestein, men benyttet dog fremledes et av de mindre nede ved Storefossen i Volbu.

Ret op for turisthotellet ligger den over 1000 meter høie Kvithøvd, hvorfra man har en aldeles enestaaende vakker utsigt over en stor del av Jotunheimen, tind i tind rundt en stor del av horisonten. Videre ser man ned i Vestre Slidre og opover mot Vang og Filefjeld og nordøstover ser man mot Strømsvand, Etnedalen og bortover mot Gudbrandsdalen, eller rettere sagt Gausdal.

Fra Volbu gaar ogsaa vei over fjeldet, gjennom en sækning, over til Vestre Slidre, temmelig brat nedstigning. Her maatte barna gaa i riktig "gamle dage" naar de skulde til presten, blev det fortalt.

Men fra Volbu var det ogsaa mange andre steder at gaa, op til det store skiferbrud, som man kan se oppe i øverste aasen øst for det store fiskerike Volbuvand. Videre kunde man komme op — kjørevei — til sætrene øverst i Etnedalen. Her skulde der lages bilvei, blev det sagt, saa man kan bile helt fra Vestre Gausdal over til Østre Slidre.

Bare 15—20 min. fra turisthotellet har man "Jotunporten" hvorfra man ser et gløtt op til enkelte av de snedekte fjelde i Jotunheimen. En

Det berømte meieri og ysteri i Østre Slidre

av vore mest bekjendte kunstmalere, som opholdt sig i Østre Slidre, har sat navnet paa dette utsigtssted.

I Volbu, som ligger 5—600 meter (ca. 1700 fot) over havet, har man ogsaa i flere aar hat en forsøksgaard med drivhus, etc., hvor man foretar forsøk med at skaffe tidlig modne og frostsikre kornsorter og græsarter, som egner sig for de høitliggende strøk i vort land.

Østre Slidre og det øverste av Etnedalen er et av de bedste melkedistrikter og der kommer til det store meieri og ysteri oppe i Hegge en mængde melk pr. bil og pr. vogn, og der lages udmerket gjetost.

Annekset Hegge ligger litt nordenfor Volbu og er likesaa vakkert med stort, rikt fiskevand, hoteller og store gaarder. Ved sydenden av vandet er der oparbeidet fra toppen av en høi aas en meget stor skibakke.

Det blev sagt at folk var ræd for at staa i den og at mange hadde slaat sig fordærvet. Det er dog overdrivelser. Men bakken er stor, det er sikkert, og der kan med fuld fart antagelig gjøres hop paa over 60—70 meter, hvis da undarendet tillater det. Det fik jeg imidlertid ikke undersøkt nærmere.

Sammen med en læge herfra Østfold, som ogsaa bodde paa Volbu, besluttet vi at ta en biltur op til Bygdin en dag det var fint veir. Det var som sagt udmerket vei, saa det var let at bile opover dalen, som laa der i straalende sol, med sine veldyrkede marker, hvor kornet (omtrent ude-

Bitihorn og Bygdins Høifjeldshotel

lukkende byg) og poteter stod ualmindelig vakkert. Opover fjeldsidene stod skogen lubben og tæt.

Paa turen opover passerte vi ikke saa faa turister, som benytter den billige amerikanske (!?) maate at reise paa. De leier sig en bil — eller har en selv — utstyrer sig med telt og har matvarer og primus med. Som regel er det to familier med, lot det til — to mænd og to kvinder som slaar sig sammen — undertiden et par biler i følge. Saa drar de avsted, især op til et sted hvor det er anledning til at fiske. Saa driver de paa fiske og plukker bær. Er det koldt samler de sammen kvist og grener og tænder baal.

Bøndene ser ikke med nogen glæde paa disse "bilturister," for ikke at benytte et andet mindre flatterende uttryk, som jeg hørte flere steder. De

mente de var en fare for skogen. Uforsigtig med ild, svinte til hvor de for og var ofte paatrængende og ubehagelige. En bonde jeg traf fortalte at i hans skog hadde slike turister gjort skade ved hververk, etc., for mange penger.

Det ligger mange store og kjendte gaarder oppe i Østre Slidre. Ogsaa et tuberkulosehjem, eller rettere sagt hjem for tuberkulosestruede. Det hadde en vakker beliggenhet, og var meget pent og tiltalende. Lægen i Østre Slidre, Russwurm, var russisk av fødsel. Han kom til Norge under verdenskrigen og fuldendte sin medicinske embedseksamen i Oslo. Han

Fagerstrand Hotel ved Bygdin

var en meget dygtig læge og var meget godt likt. Han talte norsk fortreffelig.

Efter at ha reist gjennom den øverste bygd, hvor man netop hadde bygget Lidar Kapel ved hjælp av frivillige gaver, nærmet vi os trægrænsen og kom op til Beito-sætrene. Her var snaufjeldet og ret foran os steg det kjendte Bitihorn tilveirs. Fjeldet er jo ikke meget høit, 1,608 m., og let at bestige. Prægtig utsigt over Jotunheimen.

Naar man er kommet forbi Bitihorn gaar det nedover mot Bygdin. Der laa, skjønt det iaar var svært litet sne i fjeldet, endnu et par snefonner like ved siden av bilveien. Ret foran os laa Valdres-flyen over mot Gjendes østende og tilhøre Vinstervandene.

Snart aapnet utsigten til Bygdin sig. Sidst jeg var opover paa disse kanter var det bare nogen smaa "boder" eller stenhytter, hvor man kunde

ta ind. Nu ligger der tre turisthoteller ved Bygdin. Bygdin Turisthotel er det største og flotteste (55 km. fra Fagernes). Det var fuldt besat av turister, som levde udmerket og billig, og som kunde ta turer hele "heimen" utover.

Efter at ha kjørt paa broen over Vinstra, som løper ut av Bygdin kom vi til Fagerstrand Hotel og ca. 2 km. lenger vest til Bygdishem Hotel. Her ender kjøreveien og først her har man hele Bygdin liggende foran sig med utsyn over tinderækken. Man maa ubetinget reise helt til Bygdishem for at faa se fjeldene paa nordsiden av Bygdin (hvis man da ikke bestiger et av fjeldene). Torfinstind er den vakreste og mest imponerende man ser. Iaar var det forresten svært litet sne i heimen. Jeg tror knapt det har været saa litet siden 1888, da gik jeg over en ur, som hadde ligget dækket av sne i mands minde ved "kirken."

Før tiden holdt man paa med regulering av Bygdin for at skaffe mere vintervand til lys og kraft. Det var fuldt op av arbeidere, der var store rørledninger som førte mudder som en stor muddermaskin gravet up ute i vandet.

Mens vi var paa Bygdishem hørte vi paa vandets anden side hauking og rop og opdaget to piker som sat der og vinket. Doktoren og jeg forstod de vilde bli rodd over vandet, som ikke var bredt paa dette sted. Vi tok en baat som laa paa stranden og rodde over og fik pikerne ombord. Det var nogen som kom fra Vangssætrene og skulde østover. De blev meget glad over at vi hadde forbarmet os over dem, og da de kom til Bygdishem spurte den ene, idet hun grep efter pengepungen, hvor meget skyssen skulde koste. "100 kroner," svarte jeg. — Det var morsomt at se hendes forskrækkede ansigt, men saa forstod hun jo hvorledes det forholdt sig, og takket saa meget for skyssen.

Og saa var det at gaa i bilen igjen, og i løpet av vel en times tid var vi atter nede i Volbu efter en deilig formiddagstur.

Og jeg tænkte atter: Tænk hvilken forandring mot i "gamle dager." Da maatte du ha brukt to dager for at gaa paa din fot, hvor du nu kun har brukt nogen faa timer!

Jeg tænkte ogsaa paa at hadde det ikke været for automobiler, motorbaater og de gode hoteller, saa vilde jeg ikke nu ha kunnet gjense Jotunheimen, som jeg for omtrent 45 aar siden stiftet mit første bekjendtskap med. Men jeg var ogsaa glad over at det har times mig at vandre en hel del gjennom vort lands skjønneste fjeldverden før de moderne kommunikationer kom og bragte den store sværm av turister til disse vidunderlige trakter.

Strandefjord

*Saa eg deg blinka ein einaste gong
som baarande sylv langt i nord,
vigde eg daa dine strender min song,
draumfagre Strandefjord!*

*Livredde rypor for veidaren støkk
i lyng som i haustbranden blør,
med du kring strenderne — dulran og
døkk —
sveiper ditt syrgjeslør.*

*Føddest han her — ved so fager ei
strand —
herlegste høvding dei saag?
Gissur som døydde for jomsvikinghand
nord i Hjørungavaag.*

*Longe ditt lysande auga er sløkket,
du Noreg sin fagraste mann,
men denne jord som du elska so høgt
enno deg femna kann.*

*Stundom du seinhaustes — burt imot
jol —
reiser i storm deg vill,
atter du smilar i sumar og sol
blinkande blaa og still.*

*Lutande lauvskog du speglar daa av
med bleike og blødande blad,
glødande fager den glid mot si grav
lik skalden som døyande kvad.*

*Soga fortel ikkje um han fekk si grav
heime i feder si jord.
Søv han kanhende derute ved hav —
eller ved Strandefjord?*

*Sælt aa fua sova frua sorg og frua harm
her i si fedrene jord,
drøyme som fyrr atmed mori si barm
heime ved Strandefjord.*

K. B. S.

Smaa fortællinger fra nybyggerdagene paa prærien

For *Samband* av H. A. L. HJERMSTAD

I

PRÆRIEN

IAARTUSENER hadde prærien ligget der og ventet. Saa langt øiet rak, bølge paa bølge, som et størknet hav.

Den kjølige bris suste over, og det knæhøie, stive græs bugnet for vindens blæst. Paa høidene stod overalt store, gule solvendler og nikket med hodene; nede i dalene laa der et lyserødt skjær over det dypgrønne, hvor de vakre smaa tigerliljer stod i farverikt flor. Hauk og ørn seilte i store

ringer op mot den blaa himmel. Vældige hjorder av bøffel gik paa beite, eller laa og kvilte sig, med hist og her en gammel okse paa vakt. Den lille lurvete prærieulven og den store graa varg listet sig rundt paa utkantene og speidet efter en bortløpen kalv eller en syk ko. En flok malte indianere kom susende paa sine smaa, flekkede ponier, og med vilde hyl sendte de sine kvasse piler ind i sit hytte. Jorden skalv og der hørtes en dur som av fjern torden naar de store bøffelhjorder tok flugten.

Om vinteren laa prærien der blændende lys og hvit, og saa bedaarende vakker i solskinet — men brændkold og rædsom i sit vilde raseri, naar stormen kom med hvirvlende kvin og indhyllet det hele i det tæteste snekav. Da var det frygtelig at være ute paa den aapne prærie.

Aarene gik — og kun en eller anden liten flok opdagere hadde set den røde krigers umaatelige vide jagtmarker. Franskændene, som dengang kaldte landet sit, drog i sine smaa baater opover den gule Missouri paa pelsjagt eller paa handelsturer med de indfødte. Enkelte av dem tok sig en — undertiden to—tre, røde skjönheter tilegte, blev "squawmen" og gik tilbake til barbariet.

I 1804—5 for Lewis og Clarke med sit følge igjennem paa den første overlands tur til Oregon og Stillehavskysten. Men prærien laa endnu i sin ensomhet og ventet.

En eller anden frontiers mand kom, tømret sig en liten hytte og begyndte med tuskhandel, eller kanskje endog saa smaat med kvægavl. Nu og da raslet en Forenede Staters kavaleritrop forbi for at holde øie med de røde, som var urolige over de hvites ankomst. Det ulmende hat slog om-sider ut i brændende lue og solen gik en dag ned over den blodige Custer Battlefield. Krigshylene lød og dansen gik sin høie gang i indianerleiren. De hadde besciret den hvite mand og prærien skulde nu til evig tid være deres. . . .

Langsomt men sikkert seg dog den hvite mand vestover. De gamle "ranchers" saa nu paa indvandringen gjennom de rødes øine. Med harme og foragt talte de om disse "nesters," som med plog og harv vilde bygge sig et hjem paa deres prærie, og med sine staaltraadgjerder vilde avstænge den "frie range." Mangen "nester" blev jaget ut, mange fandt sine gjerder nedrevne, sine kjør skutt, sine hus lagt i aske. Men strømmen kunde ikke stanses. Landhungeren var for sterk. Aarene 1900-1-2-3 blev hele det vestlige og nordlige Dakota optat, ja langt ut mot klippebergene laa der allesteds smaa "homestead shacks." Præriens erobring var begyndt for alvor, og de gamle, vilde tider var forbi. Nu findes der ikke mere nogen prærie, slik den laa i aartusener, bøffelen er borte, indianerne sitter paa sine reserver og er tildels blit jordbrukere. Kun i de mest bakkede og stenede strækninger langs Missouri og Yellowstone-elvene kan man faa se litt av den gamle prærie. Der lusker endnu vargen. Og i de lyse maanenattene stiger dens uhyggelige hyl som en bævende klagesang over de svundne dage.

Men med den nye orden kom jernbaner, hyer, menigheter og missionsprester.

II

HESTEHANDEL MED DIT OG DAT

Missionspresten var da kommen ut paa missionsmarken, og kjøregreier maatte han da ha. Der var tre store countier han hadde som sit egentlige virkefelt. Desuten skulde han opsøke nye felter hvor der kunde være at finde norske nysettlere. Nogen smaa menigheter og prækepladser, hvor han skulde arbeide, laa henimot otti mil fra det sted han skulde bo.

Saa kom der brev fra en embedsbror som skulde flytte til østen og hadde et pony-team at sælge, med buggy og alt tilbehør. Prisen var urimelig billig, saa det var bedst at slaa til med det samme. Atpaa skulde han faa henstand med betalingen. Han tok toget, en lang omvei, og undersøkte greiene.

Ja, poniene var vistnok gode nok — en vakker liten graaskimmel med et stort "O. C." brændemerket paa det ene baklaaret. Det vil si at han

i sin uvitenhet tænkte at der stod saaledes, indtil en gammel "rancher" kaldte merket "a circle and a half." Den andre ponien var brun, og hadde et merke som lignet en stor K, men den laa paa ryggen — det vil si, ikke paa hesteryggen, men "K"en laa paa ryggen og sprikte tilveirs med benene. Han spurte hvad man kaldte dette merke. Jo, det merke tilhørte "the lazy K ranch." Og det traf sig saa at dette merke passet fortreffelig til brunen, ti den hængte med mest for selskaps skyld og diltet altid litt agterut for maken sin. Skimla hadde tjent indremissionen under to forrige prester, nu under den tredje, og skulde fremdeles trave missionsveien under endnu tre eiere før den avsluttet sin løpebane. Den fortjener en bauta, reist til dens minde, etsteds derute paa den aapne prærie. Men brunen, stakkar, som fik navnet "Lazy K," hadde ingen interesse for Den Norske Synodes indremissionsarbeide, resignerte bestemt om et par aar og endte sine dage som ridehest for en liten gut som gjættet sauer. Men nu maatte presten hjem, godt og vel 75 mil tvers over nakne prærien, hans allerførste tur paa viddene, over ganske ukjendte strækninger av forvredent, bakket land, hvor der paa lang vei næsten ikke fandtes settlere. Kun hist og her skulde der findes et eneste "ranch-house," nede i en dalsenkning. Omtrent femti mil av denne strækning var saa omtrent veiløs.

Tidlig den næste morgen bar det iveri. Poniene vilde absolut ind til hver gaard paa veien, der de hadde været før, og det tok næsten hele dagen at faa det ind i skoltene paa dem, at dette skulde være langreis. De drog saa sørgelig langsomt paa foten og saa tilbake med spørgende, vemodige øine, saa presten hadde næsten ikke hjerte til at drive paa dem. Han hadde niste med, og havre ogsaa, saa det blev en times rast til middag, og først i mørkningen fik de lov til at snu ind til et farmhus og hvile natten over.

Den næste morgen igjen avsted. Men nu var det ogsaa slut med bygghelsen. Bare store, stenede bakker, saa langt øiet rak. Det var umulig at holde kursen bent vest — en elv med dypt leie maatte krysses, en stor myr eller innsjø, maatte kjøres rundt, en stupbrat bakke maatte beseires og følgen var mange vinglenger, snart i nord, snart i syd. Saa led dagen. Han hadde navnet paa en svensk "rancher" som hette England, og der hadde han haabet at stoppe allerede første natten. Men nu led det allerede langt ut over andre dagen, og "ranchen" var endnu ikke naadd. Han tænkte han hadde kjørt forbi den etsteds i bakkene. Hvor han speidet, saa han ikke spor til mennesker. Stjernene kom frem — en klar høstnat sidst i oktober, og det blev ogsaa en kold frostnat. Ikke et glimt av lampe-lys gjennom et venlig indbydende vindu! Ja, ja, han fik da "campe" ute under aapen himmel.

Poniene blev spændt fra, og han ledet dem ned i dalen for at vande dem i myren. Men hestene var tørste efter den lange turen og nøjdes ikke med at staa pent ved bredden og drikke, langtifra, de drog helt uti,

de, og for ikke at slippe taket maatte han følge med. Der stod han til over skoene i det bløte mudderet, og til knæs i det kolde vandet. Huff, saa leit!

Kommen til lands igjen var det spørmaal om at finde et sted hvor hestene kunde bindes. Her fandtes hverken træ eller gjerde, som kunde brukes. Han funderte paa dette en stund. Naturligvis! Buggyen stod jo der paa bakken! Men nu traf det sig slik at ho Skimla absolut ikke vilde komme buggyen saa nær at hun kunde bindes til den. Hun stod bare og snøftet og spisset ørene og kunde ikke røkkes en fot nærmere. Saa atter en gløgg tanke — "Lazy K" kunde bindes til buggyen, og Skimla til ham! Og til brunens hale blev saa grimetauget til den graa bundet. Det er 'kje greit at være raalaus! Men dette likte nu Skimla aldeles ikke, og drog saa haardt at brunen maatte gi efter. Og han drog igjen paa buggyen saa

Nybyggerhytte paa prærien

den maatte følge med, og det blev fare for at hele greia skulde reise avgaarde. Hjulene maatte sammenbindes og nogen store stener veltes omkring dem. Dette gik bra, og om en stund blev Skimla rolig, og begge hestene la sig, trøtte og slitne som de var.

Nu maatte de vaate skoene av, og strømpene med. Det svei i tærne paa iskolde bakken. Den tomme havresækken blev saa viklet om den ene foten, og en "laprobe" rundt den andre, en seng redet med hjelp av hestedækkene og saa med skindpelsen paa var alt klappet og klart for en rolig søvn.

Ja, du sa seks du! Hvad i al verden var dette for et spetakkel? Hestene op og drog i buggyen. Og rundt omkring hylte og skoggerlo det saa uhyggelig stygt! Prærieulvene, naturligvis! Er der nogen laat, som i svarte natten kan faa blodet til at rende koldt nedover ryggen, saa er det "coyotens" jamrende haanlatter! Det er da græsselig til konsert de lurvede smaa graabeina kan opvarte med! Men saa stilnet det omsider av og man fik atter komme til ro. Men i graalysningen atter en forfærdelse!

Et hest vræl slog imot hesten, og da han skulde op for at avverge den nye faren, fandt han haaret sit fastfrosset til jorden! Endelig rykket han sig løs, og der stod han omringet av en mængde kjør — en tæt ring omkring paa alle sider, og de brølte og kastet jord med framfjøttene sine. De hadde opsnuset den lille leir deroppe paa bakken og sneket sig hen for at undersøke den. Kjørene paa disse store "rancher" ser sjelden en mand tilfots — altid tilhest, og de vil gjerne angripe en fotgjænger i den tro at det er et rovdyr. Det lykktes tilslut med stenkast at drive dem bort, med undtagelse av en stor okse som stod og mumlet i halsen om at det var farlig at komme ham nær.

Hestene blev atter spændt for at se! Kun en halv mils vei længere frem laa Englands ranch. Det lyste venlig gjennom vinduene. Der fik han varm frokost og tørre strømper, og eggene og den hete kaffen smakte udmerket.

Ut paa eftermiddagen kom han saa hjem fra sin første langreis paa den store prærien, træt efter turen og den søvnløse natten mellem graabein og vilde kjør.

III

DA PREST OG MENIGHET FOR VILD

I travleste høstonden skulde der en søndag holdes gudstjeneste i huset til en dansk ungkar. Ved den foregaaende gudstjeneste hadde han indbudt menigheten til at holde sit næste møte i hans torvhus etsteds nede i Missouri-dalen. Menigheten bestod av kun fire familier, tre brødre og en av deres slegtninger, som alle bodde i en klynge for sig selv, hver paa sit hjørne av sin kvartsektion, der hvor de fire støtte sammen. Der hadde de hittil hat alle sine møter, men nu skulde de altsaa til hin danske ungkar. Lørdagen forut var presten kommet til de nævnte brødrene og hadde læst med en tre—fire konfirmanter. Søndag morgen drog da hele menigheten, med presten forut, ut for at finde huset til ungkaren. Ingen visste akkurat hvor han bodde, men hadde beskrivelse paa sektion, range og kvart, saa de mente nok at kunne finde frem. Det hadde de vel ogsaa gjort, men saa kom der pludselig veltende ind over dem slik en tyk skodde op fra Missouri-dalen at de knapt kunde se hestene foran sig.

Snart var de aldeles i vildrede om hvor de befandt sig henne. De kjørte bare paa maafaa ut over vidda og ropte av og til til hverandre for at holde sig sammen. Klokkeren blev henimot tolv middag, og like tyk var skodden. Ikke et hus hadde de set paa hele turen saalangt. De stanset en stund og raadslog om hvad de skulde gjøre. De mente det var da bedst at vende om. Men saa var det saa ilde at ingen visste i hvilken retning hjemmet laa heller! Saa det var intet andet at gjøre end at kjøre paa og haabe engang at raake paa et hus.

Mens de saa kjørte stod der pludselig en skikkelse frem av taaken, og en mand tiltalte dem. Presten spurte: "Vet du hvor vi kan finde huset

til N. N.?" "Ja," svarte manden, "kan du finde det huset, saa er jeg meget taknemmelig! Jeg er selv N. N. og har lett efter dette huset mit siden kl. 6 idag!" Han var gaat ut for at opsøke og melke koen sin, og da han skulde tilbake til huset sit med melkespandet var huset forsvundet i taaken. Melkebøtten bar han endnu i haanden. Man maatte alle le av denne historie, naturligvis, men sultne var de nu alle som graabein, og liten utsigt til at finde hverken frem eller tilbake. Melkebøtten blev sendt rundt fra haand til haand, saa den værste hunger blev tilfredsstillet. De mindste barnene sutret og var leie av sig, og alle var mer eller mindre grætnende, men hvad var at gjøre ved det? Et eller andet sted maatte de da engang komme, og saa bar det atter ivei med dansken i følget.

Ikke før henimot klokken fire eftermiddag fik man høre hundeglam, og idet de nu kjørte efter denne lyden kom de tilslut frem til et russerhus, og fandt at de var hele tolv mil hjemmefra, og helt paa en anden retning end den de hadde ment. Omsider lette skodden sig litt, og sent ut paa kvelden fandt de sig endelig hjemme igjen efter en hel søndag i tyk-skodden.

IV

EN PRÆKEN SOM INGEN HØRTE

En het juli eftermiddag var det tillyst gudstjeneste i "storet" ved Big Stone Creek. "Storet" var en lang, lav træbygning med tjære-papir uten-paa. Familien bodde bakerst i en torv-tilbygning. Solen brændte noget ganske forfærdelig, og ute, og endnu mere inde, var det kvælende varmt.

Der var mange folk tilstede, og de lange planker som laa paa spiker-kagger, var tætpakket av alvorlig svettende norske mænd og kvinder og barn. Sengen i det tilstøtende værelse var ogsaa optat. Dørene og vinduene stod paa vidt gap, og det surret rundt ørene av millioner av fluer.

Presten skulde staa bak disken med en vegtskaal paa den ene side og en papirrul paa den anden. En skraatobakskasse blev lempet ned fra hylden, og med to tomatkander under den ene kanten tjente den som prækestol. Paa fremste bænk sat en rad med smaabarn, grætnende og urolige i varmen. Presten selv var utkjørt og sliten efter de fem og tyve mil han hadde reist siden formiddagsmøtet. Middag hadde han heller ikke faat, saa det var rimelig at han følte sig litt mat og døsig. Og saa hadde han endnu tyve mil at kjøre til nærmeste by hvor han skulde holde aftensmøte. Han vilde derfor sløife al altertjeneste denne gangen og holde en kort præken. En salme blev saa sunget, og han stod op for at læse sin tekst. Midt i læsningen faldt planken med smaabarnene plask i gulvet. Mødrene trængte sig frem og fik dem alle paa ret kjøl igjen og søkte at hysse paa dem som skrek værst. Da alt igjen var nogenlunde rolig fuldførte han læsningen av teksten og begyndte paa sin præken.

Men han hadde ikke talt mange sætninger, saa kom der en høne trippende ind gjennom døren. Hun stod et øieblik paa terskelen, strakte hal-

sen langt frem og saa sig om, først med det høire øie, saa med det venstre.

"Ka-ka-ka-kakakaka-ka-ka!" sa hun likesom løst henkastet for sig selv, og saa kom hun helt ind. Hun gjorde endnu et par ærekrænkende bemerkninger, saadan i almindelighet, og saa sig om til alle sider. En mand som sat nærmest, spændte efter hende med foten. Høna flakset med vingene og stemmen hendes skar i en oktav høiere med: "Kut-kut-kut-ke-daaa-kut!"

En halvvoksen hvalp i værelset saa sig herved personlig kaldet til at faa høna ut. Han utførte dette embedshvervet sit med beundringsværdig entusiasme, men bedrøvelig blandet med grov kjæft. Høna skrek og før under bænken, hvalpen efter, og fjærene føk! Smaaguttene lo og fniste, og mange av de ældre med sat med haanden for munden.

Da man endelig var kommet til ro, tok presten fat paa sin præken igjen. Det gik saadan en fem minutter, saa begyndte en liten alarmklokke høit op paa hylden over prestens hode at ringe. "Ting-aling-aling-aling," sa den omtrent et halvt minut. Alles øine stirret paa klokken. Saa stanset ringningen, og presten fortsatte. Men — "Ting-aling-aling-aling!" lød det uti klokken igjen. "Klukka! klukka!" ropte en liten tre-aars gudbrandsdøl, og pekte op mot den. Klokken stanset laaten sin, og presten fortsatte atter. Men dette var desværre en saadan "intermittent alarm clock," og atter tok den til at ringe. Holdt paa længere end før. Dette begyndte at bli litt for meget av det gode, og en kvinde steg op paa en kasse og derfra paa disken like foran presten, grep klokken og sprang ned. Hun viklet forklædet sit rundt den, klemte den mellem knærne sine, og holdt krampagtig fast paa den med begge hændene. "Drrrrrrrrrr!" sa det i fanget hendes. "Nei, tak ho, du, Erik! Eg fær ikkje stogga ho!" sa hun, og rakte den til en mand ved siden av sig. Erik fik endelig slut paa laaten og satte den bort paa disken. Alle holdt pusten og saa stivt paa klokken, ventende paa at den atter skulde til at ringe. Saa fortsatte presten, igjen, og holdt paa kanskje en ti minutter.

"Hjælp!" skrek det utenfor, langt borte ved stalden etsteds. "Hjælp," skrek det igjen, midt paa tunet. "Hjælp!" skrek hvalpen, som hadde jaget høna ut! "Kai-yi-yi-yi!" skrek en fremmed hund, som jog den like i hælene.

"Hjælp!" skrek hvalpen midt paa gulvet, og atter et ynkelig "Hjælp!" som den smat under sengen i stuen ved siden av. Men i en kasse under den sengen hadde kattemor smaaungene sine, og saa kom hvalpen endnu fortere ut igjen, — med kattemor fræsende paa ryggen dens, — med haarbustene ende tilveirs!

Da hvalpen endelig fandt døren, og katten, knurrende i sinne, var krøpet tilbake til sine, — sa presten "amen," og tillyste gudstjeneste om fire uker i skolehuset tre mil syd.

Segner ifraa Valdres

Uppskrevne av HALLVARD BERGH*)

GRAATARMANN

PAA Øygare i Ulnesshygden tett ve Gøe, der va dæ buandis ein mann so eitte Tølleiv. Han va stødt so mota aa fæl, ein herjastrupe aa eit revbeist. Alt arbei va plent so røte i nævo hass. Men kjerunge va snill aa taalog. Der tok dæ te bli so rart i huse. Nie kjeldare va dæ nok buande ein mann. Dei hørde'n jamble, men saago 'n alder — jau, kjerunge ho saag aa ho svalla jamt ve'n. Han va bli paa henne. Men mann va'n sinna paa, so ventan kunne vera, so har aa stridig so han va. Ei gaang kom'n mæ eit skji-kjølke-las aa slefte beint nie husveggen. Daa jamra aa unka dæ se skjele attaat vegge. Dette gjorde'n sintare, so'n kasta økse si i eit herji beint imot vegge. Daa unka dæ se endaa meir, men ingjin saag kem dæ va ell kor dæ kom ifraa.

Ei gaang synte dena kjeldarmann se før'n Marit, kjerungen, aa wilde ha dei te fløta fjøse deiris; dæ sto i vege før hono, gat'n um. Dæ skull kji kørsta dei noko. Men wilde dei kji jatte detta so skull'n hevna dæ so saart, ja so saart atte dæ!

"E ska ha dæ uppe ve'n Tølleiv," svara ho.

"Ja, gjer dæ," svara kjeldarmann aa sveiv hurt.

Nei, va dæ likt se dæ, han Tølleiv wilde kji, maa ta.

Daa vørto dei ute før alle slags olykko, so dei til slutnads inkji aatte korkji te bite ell brenne. Aa ungadn deiris fingo fallesykji, so dæ spratt blo ve neglerøtadn. Heile husly'n laut fløta der ifraa, so dæ vart standan øye der.

Han Tølleiv gjekk sia ikringo aa ba. Kor'n kom kalla dei'n Graatarmann ell Klokke-Tølleiv, di han gjek gret stødt, aa dæ hadde'n visst bo mæ no. Han sa sjøl dæ at'n hadde grete so lengji at'n kji va go fere halde uppatte.

* * *

HAN KNUT STAVENJORI, ULNES

Dæ va ein eitte Knut Stavenjor' aa va ein tenkt mann aa var. Han slo se i bli'mæle mæ 'sa kjeldarmanne paa Øygare. Ner'n kom dit, so sa'n: "Gudag, granne! Sko mø faa vera, so slaa eitt slag; sko mø gaa atte, so slaa tvau."

Ei gaang kom'n dit mæ ein heil gjenteflokk.

*) Disse segner er hentet fra en større samling av "Folkeminne ifraa Valdres og Hallingdal" som forelaa renskrevet og fuldt færdig til at trykkes, da Hallvard Bergh døde i 1922. Manuskriftene blev overlat til "Landslaget for folkeminnesamlarer" og er nu optrykt i et hefte ved Rikard Berge i Risør, Norge, som har tilstillet os et eksemplar med frihet til at benytte os av indholdet for *Samband*.

“Gudag granne!” sa’n Knut. “Sko mø faa vera, so slaa eit slag; sko mø gaa atte, so slaa tvau!”

Ja, so slo kjeldarmann eitt slag.

So tok’n Knut te frega fere gjento ko lengji dæ va før dei vørto gjifte. Ja, kjeldarmann slo eitt slag før kort aare. Sia spurde dei ko mange unga dei skull faa, aa ko mange fjørung dæ va dit dei skull bli gifte aav. Ja kjeldarmann slo ein klakk før kor unge, aa ga dei go greie paa hitt mæ. Men so vørto dei so dane mæ læt at dei kji vørto menne te halde se anna dei sette i aa skrata. Daa tok dæ te fara bidno aa mangt so i huse va nie huvvu paa dei. Ho Ingeri Rugnus fekk eit sitingkjerald nie oksle si, aa so kastast dæ taa henna aa paa ’o Ragnill Aksnes. Gjentudn te-dørs!

“Granne faar inkje vera sinte!” sa’n Knut. “Dei ha kji vet paa noko, dessa gjentudn,” sa’n Knut. Ja, so sløppo dei daa mæ di den gaange.

Men so sa’n dæ daa ei gaang ve’n Knut at dei skull agte se før verma ifraa midt i mai te midt i juni. Ja, dei so no vørto buande paa ’sa heimstae, dei hadde take se te tru so paa hono at dei no inkje tørde ha uppe varmin der daa. Men endaa va dæ so varmefengt at dæ fata i øykji-møkhaugen.

Ei gang hørde kjeringe dæ tok te knisle, paa lag so kjeldarmann skull fjuntra ihop eigedeildid’n sene.

“Kanskji du vil fløta?” spurde hona.

“Ja, e vil aat Gullhaug,” svara dæ. Gullhaug æ’n heimsta noko burtafør.

“Ko lengji bli du der daa?” sa ho.

“Eit aar,” svara dæ. Detta hadde ho svalla um ve noko so hadde vøre der aa vilja frøga hono ette noko. Men um natte ette kom han atte aa blaaklypte o baade her aa der, ja, han klyfte henna, so fælt at ho visste kji si blettande raa.

Til sluttna’s vart plassen øye. Ingjin tørde vera der. Bødne has Tøleiv hadde olykka i fulgji mæ se. Ei døtte hass eitte Lægda-Berit. Ho fekk tvo lausingunga. Dæn eine, ein gut, kom te paa fjøshjelle. Daa’n tok te bli mest vaksin, held omegde slekt leven aa jaal mæ hono ei gaang ve Ulnes-kjyrkja før dæ at’n va te-komin i fjøse at’n gjekk sta hengde se. Hitt baadna vart kristna “Karsson” di more inkji visste kem so far va. Olykka fulde mæ dei ungo, so dæ va grove spøk. No æ heimstae’n øye, aa dæ ha’n ha’le vøre i hundre aar no. Men dena mann so va so herjarsle aa spanin minnast mange enno.

* * *

HAUGAFØLK

Ho Ingeri paa Hauge, no i Røgne, men før i Sør-Aurdal fortel:

Dæ va ve e gjætte i Hølersætra. Dæ va endaa mæ me ei gjente so va lite eldre enn e, o e va tie aar den tie. Mø hadde sovidt faat roa krøtare paa ei slett i skoge; der laag dæ endaa ein stor dunge mæ timber so va kvista heilt ut i tøyppen. Ner no krøtere hadde lagt se te jorte, so brukte

mø paa huske uss paa dei lengste trjøno i timberdunga. Dene gonge hadde mø so vidt faat ete, o dæ mæ so toko mø te vilde atte huske uss.

Ressobest dæ va skvatt dei upp nokre taa dei krøtero so laago nemmast skoge. Gjeitadn brette paa spelen o skjyrpa, o kjyradn drog ver. Mø tok daa te o lokke o tala vel ve dei, so dei roa se att vono snøggare o la se atte jorte, men dei varaste laag orolege o lydde. Mø skulde att te huske uss. Men mæ ei gong kom dæ byksan fram or skoge ein stor graabein. Du kan tru dæ vart ein rar bommel. Mø vilde skrikji, men ingo taa uss fekk upp maale, taadi graabein hadde set uss fysst. E fek tak i ein lang bjørkepaak so laag paa marken, o mæ dei ga e skrubble eit par drag over eine sia. Han snudde se imot me o gliste o demæso lakka’n te skogs att. Han hadde nok inga magt te o gjera uss noko, o alder fekk’n so mykje so eit einaste haar heldan denna gonge. Mø prøvde no faa jaga krøtere heim att dæ fortaste mø kunne. Men jadd’n va mø haase i mange daga ette, so hadde mø skreke.

Dæ va paa Blomstøle ein morgo i degningen e vilde springe uppi te’n Maria Kjyrkjibjørge o laane varme. Daa saag e dæ rekte ein skjele fin høling uppøver igjøne lie ifraa aa’n. Dei va kvite alle undtaken den so rekte fere, ho va brandut. Daa e kom up der, sa e te’n Maria: “No faar du skjele koma so ska du faa sjaa ein fine høling.” Den fyste kjyre va no komi upp imot fjellsnære. Men inna ’o Maria va komi ut i døre, so va dei reint burte alle samne, jammen va dei so.

Paa Langedrag hende dæ eigong seint um jolekvelden at mann vilde ut o gjeva hesto sene te natt’n. Daa’n kom ut paa gar’n trefte’n ein mann so endele vilde bea’n inn te se.

“Aanei,” sa mann, “e kan nok inkje gaa burt no, d’æ jolekvelden.”

“Aa e bur kji langt her ifraa e, so du kan nok bli mæ inn,” sa den are, o te di vart dæ daa.

Daa’n va innkomin, vart’n be’n te bors, o paa bore va dæ fullt upp mæ all slags go mat o drikke, so dei brukte i dei ti’n. Men so dei daa hadde ete ei ti, tok dæ te o drjøpe noko drjøpa ne paa bore te dei.

“Ko æ dette før noko daa?” sa Langedragmann.

“Aa dæ æ nok so reint leitt tala um dæ, men øfto ner mø sit o eta, so tek dæ te o drjøpe ne paa bore te us; dæ nok ifraa hesto deno dæ dryp,” sa fremmanmann, “o e vilde gjedne faa de te o gje me løv te o fløta stall’n din, taa di mø æ so reint ille ute før desse drjøpingen.”

Langedragen skjønte no ko slags ffolk han va komin inn te o sa te kor’n skulde seta’n helst.

“Du faar kji takke før de naar du gaar att, o so faar du snerte skjele snøgt attum døre ner du kjem ut, taadi dæ sit ei gamall kjering her so vil kaste eit eldraut jødn paa de.” Mann gjorde so so’n va fere sagd o kom baade gødt o vel ut att, men o treadagsmørgon va stall’n o hestadn o heile greia fløtt dit so mann hadde sagt.

So fortelja dei dæ no daa, men e va inkji mæ e daa, maa ta. O so ska dæ vera nokolite lengji sia dæ hende. Aa ja, dæ hende mangt rart i gamal ti, men jammen synest e dæ hende dæ so æ endaa rarare no i ti'n lell. O ja, jammen gjere dæ so.

* * *

GJÆNTA I ØVRE-KJØS

I Øvre-Kjøe va dæ ei gjænte so skulde gange aat utkjældre ette øl ein joleæftaskvæld. Væl ho va kaami ut-paa døræhælla, knepo jolesveinadn henna. Are joleæftaskvældn kaam ho atte aa kasta lykkleknippe inn paa døræsteinadn.

“Ha de passa dikka no, ha de faatt me atte,” sa 'o, “mæn no kjæme e alder atte meir.”

Trea joleæftaskvældn kaam 'o atte lel aa førtældre dei ho va faute-frue i Bitihodn. Daa va ho paa fær' aat Olberg, skulde væra bru'kono.

* * *

UM HAUGAFØLK

Ein haust reiste tvo guta paa jutulstølen i Ettendale o vilde kjøre ve. Daa dei vøro komne paa stølen kom dæ te dei ei liti gjente o ba dei fulgji heim te følki si. Dei vørto reint undrige. Dæ va oventæ raake følk her dette bel, men dei vørto mæn' lell. Resso dæ saago dei eit gulmaala hus. Der va dæ, sa gjenta. Dei fulde henne inn, o der saago dei einast ei gamal kjering. Ho sat ve ein røkk o spann. Veslegjenta o hona toko no te laga te noko o gjera dei te goe mæ. Gutadn søto stirde paa detta ei ri so. Dæmæ tok rædhugin dei, so dei rende upp o la te sprangs. Baade veslegjenta o den gamble kjeringe fulde ette ut i døre o stønde der o lo aat guto. O dæ mæ kvarv alt burt. Gutadn gjorde se reiuge so snøgt dei kunna o reiste heim atte.

* * *

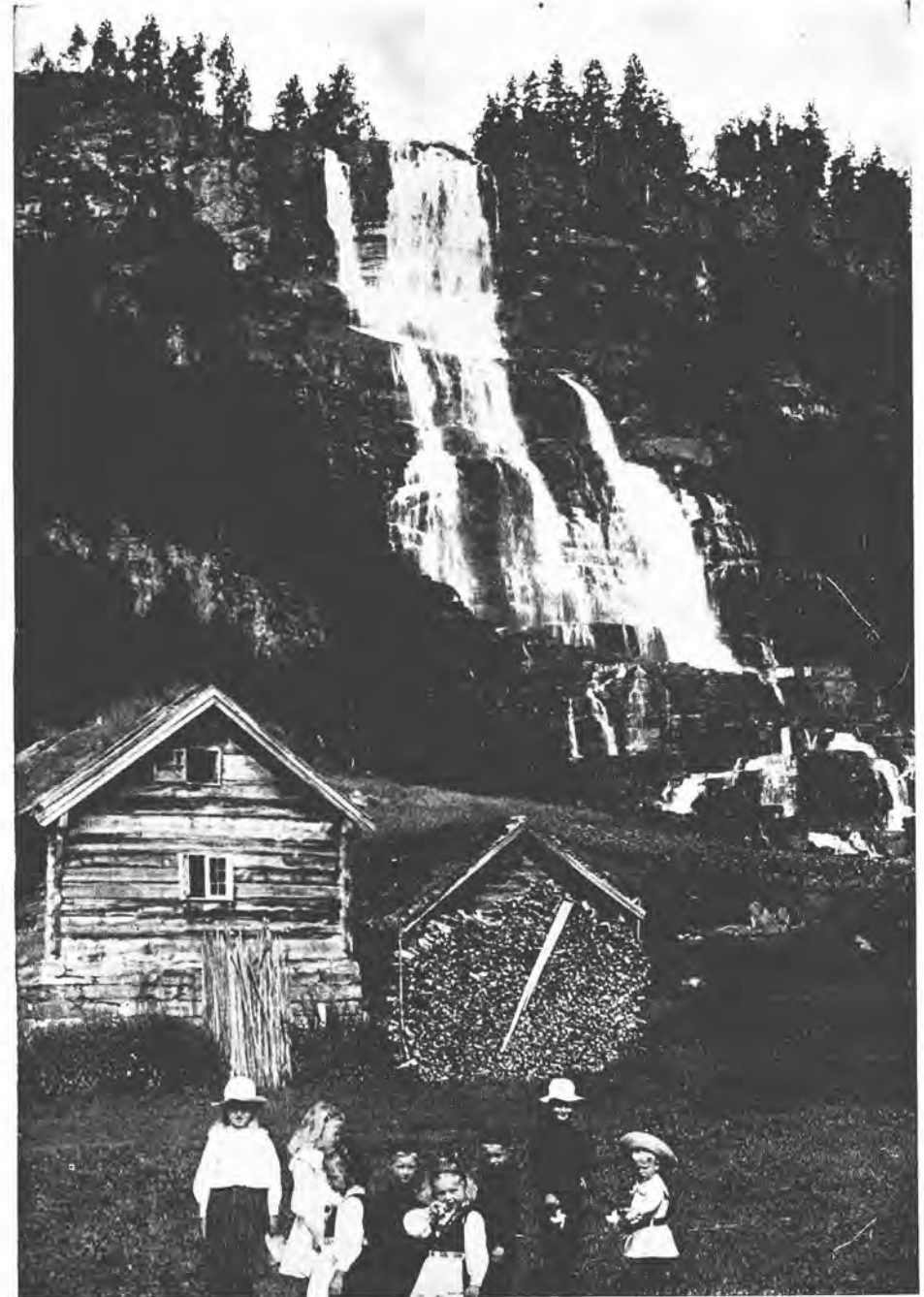
“HAHA, DU FEKK 'O KJI LELL!”

Han Eirik Heie vilde vera atte paa Nysæt-heimstøle ein lurdagskvæld, daa alle hine timre-kjørerædæ foro heim atte. Han va kji rædd. Daa dæ vart kvæld'n, batt'n hesten sin uti skjule, gjikk inn i bue og la nøkre tøvru paa peis'n og hadde dæ kosele og varmt.

Ress som dæ hørde'n at hest'n va laus. Han batt'n atte og gjikk so innatt i bue. Trast ette kom dæ inn tvaa kara og ei finn gjente. Den eine kar'n va spelemann. Han spelte ein makalaus ven laat som'n Erik lærde; gjenta og den hinn kar'n dansa.

Han Eirik va like sæl om den gjenta vart hass, endaa'n saag væl ho hadde rove, tok so ein brand og kasta'n over dei. Daa toko dei laupe ut, men kømø snart inn att. Daa skaut'n eit skøt over dei. No vorto dei burte; og or bergji hørde'n dæ rofte:

“Haha, du fekk 'o kji lell!”

En helgedag ved Trindefossen

Slegten i Jevne

AV REDAKTØR A. STILLOFF

For *Samband* ved T. T. JEVNE, Millet, Alberta, Canada

A. *Torkel Torkelsen Store-Kvale*, gift med Gudrun Andunsdatter. Hendes far het Andun Rolfson, lagrettemand i Slidre. Andun Rolfson var søn av Rolf Andunsøn. Rolf Andunsøn var igjen søn av Andun Guttormsøn, sysselmand i Nordre Valdres og boende paa Kvale utover i 1300-tallet.

Hvem Torkel Torkelsen Kvale var søn av vites ikke, men man kan av hans gifte og velstand gaa ut fra at han tilhørte en anset slegt. Han er maaske kommet fra Store-Kvale, da han giftet sig med Gudrun Andunsdatter. Men det kan ogsaa hende at han hørte til

Riksraad Paal Erikssøns æt, som i 1300-tallet hadde sit hovedsæte i Slidre paa Store-Kvale, en gaard Paal Erikssøn hadde faat av kongen. Torkel Torkelsen Kvale maa antas født omkring 1375, og død omkring 1450. Han nævnes ofte i offentlige dokumenter og maa ha sittet inde med meget jord og anden rigdom i Valdres. I 1443 kjøper han saaledes 12 løbel jord i Kvale og 11 i Ormestad. Han var lagrettemand. Hans ældste søn maa ha hette Torkel eller Andun, men navnet kjendes ikke. Denne

B. *Torkel* eller *Andun Torkelsøn* er antagelig født i 1410, og gift omkring 1440. Hans søn:

C. *Torkel Torkelsøn* er antagelig født omkring 1440 og gift omkring 1480. Hans søn:

D. *Sigurd Torkelsøn*, er antagelig født omkring 1490 og gift omkring 1520. Hans søn:

E. *Torkel Siggurdsøn Jevne*. Her faar man sikrere data at holde sig til. Han maa være født omkring 1525 og gift omkring 1555. I 1561 overtar han 3 løbel i Sundheim i Aurdal, som hans hustru Tore Finkelsdatter var odelsberettiget til. Tore Finkelsdatter har utvilsomt tilhørt *Paal Erikssen-atten*. I 1567 er Torkel Siggurdsøn Jevne en av utsendingene med det bønnskrift som skulde overbringes den danske konge fordi valdresene holdt paa at faa ubehageligheter for, at de paa egen haand hadde sluttet separat fred med svenskene. Hans søn:

F. *Oluf Torkelsøn Jevne* sies at ha været skattebetalende i aarene 1612, 1625 og 1629. Hans søn:

G. *Torkel Olufsen Jevne* var født i 1604. Av hans barn er kjendt: Sigurd, Michel, Andun, Torgeir. Sigurd var født i 1630-aarene. Andun i 1654. I 1680 var der proces mellem brødrene, Sigurd paa den ene side og Michel og Andun paa den anden side, om arv. Man kom til det resultat at Sigurd skulde utløse brødrene.

H. Den 23de oktober 1706 var der skifte i Jevnehagen efter *Torgeir Torkilsøn*, som var død i 1702. Han var gift to ganger. Med sin anden kone hadde han ingen barn. Med den første hadde han sønnen:

I. *Torgeir Reiarson*. Hans hustru het Marit Jøgersdatter. Av barnene er Torgeir og Jøger.

J. *Torgeir Reiarson Jevne* var født 1711 og døde 1766. Hans hustru het Ingeborg Johannesdatter. Av barnene kjendes: Reiar, Tor, Jøger, og Marit.

K. *Reiar Torgairson Jevne* var født 1732. Han døde 1803. Hans hustru het Berit Engebregtsdatter Belsheim. (Av Paal Erikssøn-ætten paa Store-Kvale Lome.) De blev gift i 1773. Av barnene kjendes: 1774 Torgeir, 1776 Berit, 1777 Engebregt, 1782 Ingeborg, 1784 Thor, 1788 Jøger, 1789 Marit, og 1795 Gurd.

L. *Thorgeir Reiarson Jevne* var gift med Gjertrud Torsteinsdatter Bø. Av deres barn kjendes: 1804 Berit, 1807 Gjertrud, 1810 Reiar, 1814 Torstein, 1822 Torgeir, 1825 Øistein.

M. *Reiar Thorgeirson Jevne*. Gift med Ingeborg Torsteinsdatter, eiet Jevne i 1865. Deres barn er: Marit 1842, 1845 Torger, 1846 Magritø, 1849 Marit, 1851 Tosten, 1854 Gjertrud, 1856 Berit, 1859 Ingeborg, 1862 Trond.

N. (a) *Marit*. Blev gift med Ivar Opdal. De hadde ingen barn, saa søsteren *Berit* fik deres gaard, og blev gift med Andres Nystuen. De hadde kun to barn, *Ivar* og *Berit*. Ivar blev gift med datter paa Rengestad, Slidre. Han har været og er lensmand i flere aar, har ogsaa været ordfører i Vang i mange aar. Er eier av Tyin Hotel og Valdres' længst nord liggende gaard, Opdal. Kan godt sies at han er en av Vangs mest avholdte mænd. *Berit* er gift med gaardbruker og hoteleier Helge Opdal, som nu er eier av Skogstad station.

N. (b) *Torger Reiarson Jevne* var gift med Marit Andersdatter Kjos. (Hans første kone.) Deres barn er Reiar, død i ung alder. Ingeborg døde i Canada. Andres lever i Alberta, Canada. Ingeborg den yngre ogsaa døde i Alberta, Canada. Thorstein lever her i Alberta, Canada. Marit lever i Alberta, Canada; Torgeir i Alberta, Canada. Med sin anden hustru Gjertrud Myre hadde han en datter Malla, som ogsaa lever i Alberta, Canada. Han døde omtrent 82 aar gammel i Norge.

N. (c) *Magritø*. Blev gift med Jon A. Brekke. De hadde ingen barn. Begge døde i Norge.

N. (d) *Marit* blev gift med Knut Jevne. Barnene er: Tosten, Thomas, Ingeborg, Ingeborg, og Anne. Kun Tosten og Anne lever, og har hjemme i Alberta, Canada. Marit døde i 1905.

N. (e) *Tosten* var gift to ganger. Med sin første kone hadde han barnene: Ingeborg, Robert, Anne, Even, Thorwald, Matilda, Alfred, Carl, Melvin og May. Alle lever undtagen Even, og har sine hjem i Alberta. uten May, som har hjemme i B. C., Canada. Med sin anden kone, Grace Smith fra England, hadde han ingen barn. Tosten døde i 1929 i Wetaskiwin, Alberta, Canada.

N. (f) *Gjertrud* var ogsaa gift to ganger. Første gang med Endre

N. Svien. De var de første som bygget hotel ved Tyen, Norge. De hadde tre barn, Nils, Ingeborg, og Veljer. Kun Ingeborg er i live, og har hjem i Alberta, Canada. Da manden døde reiste Gjertrud i 50-aarsalderen til Alberta, Canada. Her blev hun gift med Østen Berge. De lever begge ved Millet, Alberta, Canada, og er efter sin alder noksaa kjække.

N. (g) *Ingeborg* er gift med Andres Kjersten, postaapner i Øie, Vang, Valdres, Norge. De har ingen barn. De hadde land i Canada og var her i en 6 eller 7 aar, men reiste tilbake til Norge, hvor de nu lever.

N. (h) *Trond* døde da han var 14 aar gammel i Valdres, Norge.

Valdres Sambands stevne

VALDRESSTEVNET for iaar blir altsaa i Barrett, Minn., den 30te juni og 1ste juli. Men hvor er nu det henne? Jo, denne by ligger i Grant County, 22 mil nord og litt øst for Morris, Minn. Soo-banen gaar gjennom Barrett. Morris er jo et centrum. Flere jernbaner gaar derigjennem og fin-fine bilveier kommer derind fra alle retninger. Fra tvillingbyene og til Morris er der støpt ("paved") bilvei. De 22 mil fra Morris til Barrett er det fin "graveled highway." Byen er ingen metropolis, men stor nok til at ta imot og stelle godt for alle valdreser som kommer der.

HVAD HAR BYEN AT BY PAA

En vakker beliggenhet like ved en pen liten innsjø. Nede ved vandet er en paviljong. Den er os overlatt fritt, og der holdes dagssessionene. Aftensessionene holdes i byens auditorium. Ogsaa det er os frit overlatt. Det er som en liten park dernede ved vandet. Der er seter og bænker. Der kan en med sine venner sitte ned, se utover vandet og drømme sig tilbake til fjordene og fiskevandene derhjemme i Valdres. Kanhænde der blir anledning til baattur og fiske, men ørret tror vi ikke de har der. Der vil bli sørget for godt og billig logi i private hjem, og byens hotel har meget rimelige priser for dem som vil stoppe der.

Byen har mere at by paa. Den er et stille og rolig sted. Ingen larvende sporvogn farer gjennom gatene med fare for liv og lemmer. Det blir trygt for gamle og unge, hvad det angaar. Men vistnok det bedste byen har at by paa er snille folk, svært interessert i at en vældig masse valdreser kommer til stevnet. Der er mange musikalske kræfter i Barrett og omegn. Byens folk har lovet at skaffe de nødvendige sang- og musiknumre til at utfylde programmet. Folkene der vil gjøre sit allerbedste for at valdresene skal bære Barretts navn og rygte viden om, som den gjæveste stevneplads Samband noen tid har hat. Her tænker vi ogsaa, og ikke mindst, paa kvindene. Det er de som skal forestaa banketten eller gjestebøet fredag aften. Vi skal ikke utbrede os mere over det. Bare

kom og find selv ut hvad de gode kvinder i Barrett kan gjøre uti kokekunsten.

Ja, det var stedet og folkene der.

HVAD HAR STYRET AT BY PAA?

For det første byr de som festtaler Dr. C. M. Roan, Valdres Sambands president. Den mand er ikke bare en meget dygtig og høit anset doktor, men en mand, hvis begavelse og interesser spænder over saa mange felter. Han er forfatter — hans næste bok vil sikkert bli av speciell interesse for valdresene; han er sterkt interessert i kirken, dens institutioner og arbeide, og finder endog tid for en række almenyttige formaal her i Minneapolis. Han er derfor vel kjendt, meget agtet og meget benyttet i byens samfundsaffærer. Han er festtaleren.

Der ventes at bli en række andre talere og f. eks. Pastor O. G. Aasen, Elbow Lake, Minn., Hon. Paul J. Kvale, Washington, D. C., Prof. T. A. Hoverstad, Dennison, Minn., o. a.

Efter gammel skik tar stevnet sig en kveld en tur til Norge. Det gjøres pr. film, fantasi og erindring. Hr. Ove B. Roan blir vor fører paa denne tur. Han var med St. Olaf-køret paa dets store berømte reise til tusenaarsfesten i Norge i 1930. Han filmet hele turen, saa vi faar ikke bare Norge, men ogsaa andre lande de besøkte. Ganske vist blir det en interessant kveld. Denne turen blir paa lørdagskveld den 1ste juli. Vore egne musikanter, som altid har saa trofast møtt op og latt os faa høre de gamle kjendte toner og slaatter fra Valdres, de vil heller ikke svigte os i aar. De bedes hermed om at komme — og som kongen sa til Ole Bull, da han indbød ham paa te: "Ta fiolinen med."

Det som kanskje mer end noget andet trækker til disse bygdelagsstevner: anledningen til at træffe bygdefolk og barndomsvenner, det blir der anledning til. Vort program vil og maa gi anledning til tid for koselig samvær og passiar med gamle venner, slektninger og kjendinger. Juda, der blir nok noget at komme for ogsaa iaar. *

*Kom saa til stevnet i Barret,
og du skal ikke bli narret.
Stedet er vakkert og stille,
folkene kjække og snille.
Styret vil gjøre sit bedste,
saa vi kan feire og feste
i mindenes eventyrsal —
i tankene gjeste
vor barndomsdal — Valdres.*

—HELGE HØVERSTAD.

Minneapolis, Minn., mai, 1933.

Samband

Published quarterly by Valdres Samband at 425-429 S. 4th St., Minneapolis, Minn.

Subscription price \$1.00 per year in advance.

A. M. SUNDHEIM - - - Editor-in-Chief
HELGE HØVERSTAD - - - Assistant Editor

Send manuscripts and all matters pertaining to the editorial department to A. M. Sundheim, 3641 Bloomington Ave., Minneapolis, Minn.

Cash remittances for subscription, change of address and all matters pertaining to the mailing of *Samband* should be sent to the secretary-treasurer, N. A. Kirkeberg, 425-429 So. 4th St., Minneapolis, Minn.

Entered at the Post Office at Minneapolis, Minn., as second-class matter.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1927, authorized on July 3, 1918.

VALDRES SAMBAND

Embedsmænd og styre 1932-33

C. M. Roan, formand, 933 Metropolitan Bank Building, Minneapolis, Minn.

HELGE HØVERSTAD, viceformand, 3312 Longfellow Ave., Minneapolis, Minn.

N. A. KIRKEBERG, sekretær-kasserer, 425-429 S. 4th St., Minneapolis, Minn.

M. A. WEBLEN, 600 Temple Court, Minneapolis, Minn.

OLE ROOD, 4016 18th Ave. S., Minneapolis, Minn.

OLAF RUDI, 1500 Washburn Ave. N., Minneapolis, Minn.

EDWIN ODEGAARD, 3128 44th Ave. S., Minneapolis, Minn.

O. A. HAIN, 920 14th Ave. S., Minneapolis, Minn.

HARRY LUNDA, 3839 Sheridan Ave. S., Minneapolis, Minn.

Ærespræsident

A. M. SUNDHEIM, 3641 Bloomington Ave., Minneapolis, Minn.

TIL "SAMBAND'S" LÆSERE

Vi haaber at alle *Sambands* læsere vil paaskjønne at det har ikke været sparet paa arbeide og utgifter for at gjøre dette nummer saa tiltalende og læseværdig som mulig. Den livfulde skildring fra en tur gjennom Østre Slidre og Jotunheimen vil nok alle valdreser læse med interesse. Den blev sendt os av forfatteren Wm. Ager i Eau Claire, Wis. Denne norskdommens ypperste lurblaaser i Amerika har gjennom aar og dag faat den vane at

han gjerne gaar langt ut av sin vei naar han derved kan gjøre *Samband* en tjene-
ste. Hans lange og trofaste venskap har ofte været baade trøst og inspiration, og for det vil vi nu si ham hjertelig tak.

Mere vemodig er det at referere til de fortryllende smaafortællinger fra nybyggerdagene paa prærien. Alle som kjen-
der Nordvestens uhyre vidder i deres naturlige oprindeligheit vil indrømme at disse skildringer er rene perler og hører til det bedste som noengang er fremkommet i *Samband*. Men forfatteren er ikke mere iblandt os. Straks efter at han sendte os disse manuskripter døde han pludselig av hjertefeil. Pastor Hjernstad var ikke en gammel mand. Han var født i Red Wing, Minn., 29de dec. 1877 og døde i sit hjem i Anacortes, Washington, den 7de mars 1933. Hans datter som øieblikkelig sendte os denne triste meddelelse hører altsaa til tredje generation her i landet, men skriver allikevel godt norsk.

Blandt de smaafortællinger som pastor Hjernstad sendte var der ogsaa en som omhandler indianerpikene "Pa-nona-Tolka" — præriens hvite rose — hvis far var nordmand, og hendes datter "Plenty of Stars." Han sier selv at det er ikke meget av en fortælling, og det var ingen merkelige ting de utførte, men at han blev grepet av den omstændighet, at det var norsk blod i disse to unge naturbarn, som hadde levet, elsket, sørget og lidt her hvor den mægtige gule floden ruller paa sin urolige vei til den store mexikanske bugt. Vi blev enige om at denne fortælling skulde trykkes i dette aars hefte av *Jul i Vesterheimen*.

A. M. S.

EN RUSSEGRAV (Med billede)

Paa en holme et steds langt mot nord ved Norges kyst staar et simpelt trækors paa en torvdækket grav.

Thorolf Holmboe: En russegrav

En gang i tiden stedtes her til hvile en sjømand fra fremmed land.

Nu ligger graven ensom, glemt og forlatt.

Ingen dekker den med friske kranser, og ingen planter roser paa den.

Men kraftig gror skjærgaardens hvite blomst i det grønne græs, og det simple trækors tegner vemodsfult sin enkle silhouet mot den høie luft.

Og paa korset sitter skarven, sorgens sorte fugl, i den dystre nat, naar maanen stiger rød op av hav, og de hvite blomster neier for nattens milde luftning.

GLEM IKKE VALDRESSTEVNET

Som der paa et andet sted meddeles vil dette aars valdresstevne avholdes i Barrett, Minn., førstkommande 30te juni og 1ste juli.

Der forelaa andre indbydelser hvorav særlig en fra en større og velkjendt by var meget tiltalende. Og da Barret indbød, saa var stedet fuldstendig ukjent og uopdaget. Ingen av styret kunde gi mindste oplysning med undtagelse av hvad indbydelsen indeholdt. En komite blev derfor nedsat til at gjøre nærmere undersøkelse, og den reiste til Barrett og blev saa indtat i den lille landsby, at den besluttet at netop der var stedet for et godt stevne iaar.

Til trods for de ubetinget trange tider som gjør sig gjældende overalt, og som kanskje særlig har været følt av den store landbefolkning, saa er der dog større liv og rørelse nu for tiden end det har været paa mange aar. Der er mere haab og optimisme og med de gode bilveier og en central beliggenhet gjør styret regning paa et stort og godt stevne i Barrett.

Bygdelagens brobyggningsarbeide har sat dypere og rikere spor i det norske folkeliv i Amerika end nogen kunde ha ventet eller forutset. Hvem eller hvad som har været den ledende faktor vilde vel for saa vidt være likegyldig om det

ikke hadde en historisk interesse som maa vernes om. Men netop derfor vil vi ikke glemme, at Valdres Samband er pioneren blandt alle bygdelagene i Amerika, at dets tradition tjener vort bygdefolk til ære, og at det nu uten mindste nærværdig vrøvl har arbeidet harmonisk og maalbevisst i et trediedels aarhundrede.

A. M. S.

RAGNHILD KAATA

Det er en hel menneskealder nu siden lærer Hallvard Bergh fædt Ragnhild Kaata paa en støl i Valdres. Hun var den gang henimot 14 aar gammel og var blind, döv og stum, og som følge derav et forskræmt væsen som var ræd alle ting og intet forstod. Hallvard Bergh blev dypt grepet over dette menneskebarns triste skjæbne, og han begynte at tænke paa, at hvis der bare kunde tilveiebringes en del midler, saa hun kunde komme paa en skole for blinde og døvstumme, saa var det en mulighet for at hun allikevel kunde oplæres til at bli mere som andre mennesker. Saa var det at han skrev sin eventyrlige skildring om denne lille ulykkelige valdresjente og sendte til *Skandinaven* og *Decorah-Posten* med en anmodning om at redaktionen av disse norsk-amerikanske aviser vilde motta og kvittere for saadanne gaver som medfølgende mænd og kvinder i Amerika maatte være villige at yde i et saadant øiemed. Hallvard Bergh la hele sin sjæls varme ind i denne skildring, og den fanget hjertene, saa der indkom over kr. 7,000.00. Det var mange penger i de dage, og Ragnhild Kaata blev sendt paa skole, hvor hendes forstand vaaknet, saa hun lærte at tale, regne og skrive, læse ophøiet blindeskrift og utføre forskjellige slags haandarbeider.

Det var vel anvendte penger som blev ydet til Ragnhild Kaatas undervisning og opdragelse, og der lever nok endnu en og anden iblandt os som var med at yde en

skjærv. Disse vil derfor ha en særlig interesse av at læse en del smaaatræk som bladet *Norges Kvinder* nylig skrev fra hendes senere liv:

"Ragnhild Kaata strikker og hekler like godt som noen anden. Har hun strikket et par vanter, kan man være sikker paa at der ikke er mistet ene eneste maske, eller er nogen anden feil ved dem.

Til at orientere sig er hun enestaaende. Har hun gaat gjennom nogen værelser, fæster hele interiøret sig i hendes bevissthet slik at hun kan staa og peke paa hvor de forskjellige ting staaar. Jeg saa hende ved en anledning staa foran en bokreol, og hun lot sin ene haand gli sagte over bokryggene. Da hun var kommet ned til den sidste hylde blev jeg ikke saa litet forbauset, da hun sa: "132 bind, nogen tykke og nogen tynde." Jeg talte efter, og det stemte.

Første gang jeg hilste paa hende var bare et par minutter. To aar efter kom hun til Raufoss igjen, og da jeg hilste paa hende, sa hun med en gang mit navn. Og det var ikke bare et tilfælde. Det var en mand her som var indom i hendes hjem i Valdres. Fem aar efter kom hun til Raufoss, og da hun traf manden igjen, sa hun med en gang hans navn. Da jeg spurte hende hvorledes hun kunde kjende os fra hverandre, svarte hun: "Dere er alle saa ulike saa."

Ragnhild Kaata er født den 30te mai 1873 i Røn, Vestre Slidre, Valdres. Da hun var 3½ aar gammel blev hun angrepet av skarlagensfeber. Hun levte til hun var 14 aar uten hverken at kunne se, tale eller høre noget. Følgen var at hun blev sky og ræd for alle ting.

Da var det at lærer Hallvard Bergh tok initiativet til at faa sendt hende paa skole. Hun kom til Furubakken Blinde- og Døveskole, Hamar, og hendes lærere var Elias Hofgaard og frk. Heiberg.

Naar man tenker paa hvordan Ragnhild Kaata var den gangen, maa man be-

undre disse som har hat hende som elev. Bare det at komme nær hende var vanskelig, da hun var ræd alt og alle. Imidlertid fik de hende ved sin taalmodighet til at forstaa at de bare vilde hende godt, og saa blev Ragnhild like ivrig efter at lære, som hendes lærere var for at lære hende.

Selv om hun ikke kunde tale, kunde hun faa frem en lyd, og de gik da igang med at lære hende at uttale ord.

Da hun jo ikke bare var døvstum, men ogsaa blind, kunde hun ikke benytte fingersproget. Hun blev da oplært i at skjelne mellem de forskjellige bokstaver og ord ved at holde paa underlæpen til den som talte til hende, og siden lærte hun blindeskrift."

MINDEFEST FOR JOHN DAHLE

Sangerforbundet — The Choral Union — vil ved sit møte i Fargo dette aar feire mindet om professor John Dahle, velrenomert som komponist og sanginstruktør. Et av hans musikknummere vil bli sunget av det store fælleskor og en mindetale vil bli holdt av pastor M. Casper Johnshøy.

Ved vort møte fire aar siden hadde vi den glæde at overrække professor Dahle et "Diploma of Honorary Directorship of the Choral Union."

Faa iblandt os har, som professor Dahle, været forundt styrke og aandsglød til saa længe at røkte sit kald. Han var en banebryter paa korsangens felt, og en av de første til at utgi den for saken nødvendige musik. Mens de av os som nu har naadd en langt fremskreden alder var barn, talte han ved enhver anledning korsangens sak. For mere end femti aar raget John Dahle som en mægtig indflydelse for at høine korsangens kvalitet. Det var ofte nok et veritabelt bergstigningsstrabads, nok til at ta modet fra den tapreste; men han var altid like kjøk og gløgg. Hundreder, ja tusener mænd og

NORGE

Direkte paa 7½ dag med

Den Norske Amerikalinje

I over tusen aar har nordmændene gjort sig internationalt bemerket som paalidelige og dygtige sjøfolk. Det norske flag vaier idag fra mastetoppen av norske skibe rundt i verden.

Nationalfølelsen skapte den

Norske Amerikalinje

Nordmænd

Reis til Norge med de moderne, hurtiggaaende og populære norske skibe

BERGENSFJORD

eller

STAVANGERFJORD

Henvend Dem til lokalagenter eller linjens kontorer:

129 So. Third Street
Minneapolis, Minn.

333 No. Michigan Ave.,
Chicago, Ill.

kvinder som nu har avtraadt som korsangere og korledere mindes godt hvilket aandsløft det var at synge under hans taktstok. At korsangen, og ikke mindst koralsangen, har naadd en høide av kunstsang blandt os, er et resultat av det grundlæggende arbeide som professor John Dahle har utført, og som er blit optat og ført videre frem av yngre kræfter.

Med ønsket om at Fargo Choral Union koncerten maa bli et værdig minde til ære for ham som var korsangs saavel som koralsangs utrættelige forkjæmper.

P. M. GLASØE,
President Choral Union.

SKANDINAVERNES DAG VED VERDENSUTSTILLINGEN

I tillæg til alt det vidunderlige man kan se og opleve ved et besøk til Chicago-utstillingen, blir der for den skandinaviske folkegruppe en særlig attraktion, nemlig, "The Scandinavian Day Festival," den 22de juni.

Den dag vil Soldiers' Field, eller Stadium som det før kaldtes, se en samling av skandinaver som i antal langt overgaar hvad historien før har kunnet opvise. Soldiers' Field har sittepladser for 110,000 mennesker og det er fælleskomiteens haab at paa den dag vil der bli "utsolgt hus."

Et vakkert nummer i festprogrammet blir de levende flag, som utføres av tusener skolebarn, klædd i hvitt, rødt, gult og blaatt.

JOHN HJELLUM,
Medlem av Scandinavian Day Festival Publicity Committee.

Office open from 9 A. M. to 5 P. M.
Consultation Hours
11:30-12:30 noon. 2-5 P. M.
Wednesday Eve. 7-8

DR. CARL M. ROAN
PHYSICIAN AND SURGEON

933 Metropolitan Bank Building
Cor. 2nd Ave. and 6th St. So.
Minneapolis, Minn.

Bli medlem i søskenringen!

SØNNER AV NORGE er den borgerlige organisasjon, som norske menn og kvinner, som er stolt av sin herkomst, burde tilhøre. "Sønner av Norge" er norsk, ikke bare ved festlige anledninger, men hele tiden. Norsk er dens spraa, og ved møtene brukes norsk baade i sang og tale.

SØNNER AV NORGE har gjennom sin sykehjelp og livsassurance vært til hjelp og støtte for tusener av landsmenn og deres paarørende, naar det knep verst og den staar rede til ogsaa aa beskytte dig, som leser dette, hvis du kommer med i fylkingen. Den er "legal reserve" assuranceselskap, og verdsettelsen av dens assurance har i en lang aarrekke vist, at for hver eneste dollar ordenen stod forpliktet, hadde den \$1.30 til aa betale med.

KOM OG BLI MED!

Nærmere opplysninger ved henvendelse til de lokale losjer eller ved aa tilskrive hovedkontoret.

SUPREME LODGE SONS OF NORWAY

2947 Girard Ave. S., Minneapolis, Minn.

Lutheran Brotherhood

(Legal Reserve Life Insurance)

Life Insurance for Lutherans -- Special Contracts

Investigate what Lutheran Brotherhood can do for you. It is for YOU!

Membership in Lutheran Brotherhood is a privilege.

Write for information.

HERMAN L. EKERN, President
1200-RR Met. Bank Bldg.

DR. C. M. ROAN, Sec'y
Minneapolis, Minn.

*printing plate makers
for the SAMBAND*

**Babcock Engraving
Company**

416 8th Ave. So.